

ОСНОВНИ СТИЛОВЕ В ОБЛЕКЛОТО

(второ публикуване)

Кристина Савова
Нов български университет

РЕЗЮМЕ

Понятието „стил“ е многозначно. Използва се в различни науки като литературознание, изкуствознание, лингвистика, културология и естетика. В художествен смисъл, стилът обозначава както творческия маниер на автора, така и характерните особености.

В началото на развитието на човешката култура, стилът е единен, универсален за всички видове изкуства и строго подчинен на религиозни и идеологически канони. При формирането на всеки художествен стил, водеща роля има архитектурата, подчинявайки всички останали видове изкуства.

Съвременният костюм, както и съвременното изкуство, се характеризират с наличието на едновременно съществуващи стилови направления, в зависимост от влиянието на модата. Взаимовръзката между стила и модата е очевидна, но стилът е по-устойчив естетически критерий в облеклото. Не случайно Коко Шанел е казала „Модата идва и си отива – стилът остава.“

В модата на XX век се сформират и трайно се утвърждават следните основни стилове: класически, романтичен, спортен и етнически.

Ключови думи: теория на модата, модни стилове, облекло.

BASIC FASHION STYLES IN CLOTHING

(second posting)

Christina Savova
New Bulgarian University

ABSTRACT

The term “style” is ambiguous. Used in various sciences such as literature, arts, linguistics and aesthetics, and cultural science. In an artistic manner the style indicates both the author's creativity and the specific characteristics. At the beginning of the development of human culture, the style is uniform, universal for all kinds of art and strictly subordinated to the religious and ideological canons. Upon the formation of any artistic style it's the architecture that has a leading role with the subordination of all other arts. The contemporary costume and contemporary art is characterized by the presence of coexisting stylistic directions, depending on the influence of fashion. The relationship between style and fashion is obvious, but the style is more resistant clothing aesthetic creation. It was hardly a coincidence when Coco Chanel announced that “Fashion comes and goes – the style remains.” In the 20th century the basic fashion clothing styles such as classical, romantic, sports and ethnic were formed and strongly established.

Key words: fashion theory, fashion style, apparel.

Основни стилове в облеклото

Понятието *стил* е многозначно. Според тълковния речник това е система от елементи, подчинени на единна художествена закономерност, вид, разновидност, маниер. В ежедневието думата *стил* се използва, за да опише съвкупност от характерни признаци, например „стил на живот“, „стил на поведение“, „стил на ръководене“, „стил на работа“.

Самата дума е от гръцки произход и възниква още през Античността. Произлиза от „стилос“, което означава заострена пръчка, с която се е писало върху восъчна дъска. Затова „стил“ първоначално се е използвал, за да отличи различни литературни маниери. По-късно започва да се употребява и в Рим, където се използва със значението „начин на поведение“. От края на XVIII век Йохан Венкелман започва да използва понятието в съвременния смисъл на думата и го въвежда като термин. Може да се употребява с различни значения, но във всеки случай се разбира цялостната художествена система, създаваща единна образно-пластична система на произведения в дизайна, архитектурата, изобразителното и декоративно-приложното изкуство.

В началото на развитието на човешката култура, стилът е единен, универсален за всички видове изкуства и строго подчинен на религиозни и идеологически канони. При формирането на всеки художествен стил, водеща роля има архитектурата, подчинявайки всички останали видове изкуства. Например, в готическия стил, архитектурата е с удължени пропорции, с устремени към небето форми, със силно увеличен размер на цялата сграда. Същият опозиционен принцип се използва и при изграждането на всички други произведения в готическото изкуство, включително и при костюма. Пропорциите на готическото облекло са също удължени – фигурата е слаба, облеклото е с висока талия, с висока конусовидна шапка и с прекалено дълги островърхи обувки. Всичко това създава чувството за издължаване на човешката фигура, за да изглежда като готическа катедрала.

Съвременният костюм, както и съвременното изкуство, се характеризират с наличието на едновременно съществуващи стилови направления, в зависимост от влиянието на модата. Взаимовръзката между стила и модата

и очевидна, но стилът е по-устойчив естетически критерий в облеклото. Не случайно Коко Шанел казва, че „модата идва и си отива, но стилът остава“.

В модата на XX век се сформират и трайно се утвърждават следните основни стилове: *класически, романтичен, спортен и етнически*. Всички те се отличават от историческите художествени стилове в облеклото от предходните епохи по основната функционалност и предназначение на костюма. Въпреки постоянните промени в модните тенденции, тези стилове присъстват в облеклото през всичките периоди на XX век, което позволява да ги наричаме основни.

Класическият стил се появява в Англия в края на XIX век, поради което се нарича още „английски“. Коко Шанел развива този стил, като създава късо сако от букле без яка, поръбено с ширити и с външни джобове, което се комбинира с права пола. Видът, в който е добре познат днес води началото си от Ив Сен Лоран, популяризирал костюма с панталон през 70-те години. По-късно, през 80-те години този стил се развива от италианския дизайнер Джорджо Армани и американците Келвин Клайн, Дона Карън и Ралф Лорън. Популярността му се дължи на практичността и удобството, които се съчетават с непреходна елегантност.

Облеклото в този стил се изработва от висококачествени материали като естествена вълна, коприна, лен, памук. Отличава се с проста линия и кройка, използват се техники, разработвани с десетилетия, с деликатни цветови решения и достатъчно строго звучене като цяло. Облеклото не се набива на очи с яркост и оригиналност, а привлича внимание с високо качество на изпълнението.

Проектите, изпълнени в класически стил, имат продължителен цикъл и не губят своята актуалност бързо, т.е. не трябва излизат от мода в продължение на няколко сезона. Освен това, класическите облекла се съчетават добре с други стилове. Най-типичните аксесоари, допълващи класическите дрехи са вратовръзки, шалове и шапки, а при мъжете и копчета за ръкавели, игли за вратовръзки и др.

Класическото облекло е характерно за хора в зряла възраст. То налага по-сдържан маниер на поведение и способства за създаването на

делова обстановка. Формира се подстил градски облекла за бизнес или т.нар. *делови стил*. Костюмът в *бизнес стил* е задължителен в гардероба на съвременната жена, която живее и работи в градски условия.

Романтичният стил има много и различни проявления, затова е наричан още „фантазен“. Вдъхновен от историята и носталгията, често взаймства форми от историческите костюми, кройки, декорации и др. През 70-те години на XX век се налага сред водещите тенденции в облеклото на младите хора. Силно повлиява творчеството на дизайнерката Лаура Ашли и модна къща Биба.

Облеклото в романтичен стил може да има малък или голям обем, да приляга плътно по фигурата или да е леко отпуснато, да падат меки гънки или бъде широко и пишно. Изработва се както от ефирни тъкани (естествена коприна, вискоза), така и от по твърди материали, като брокат, например. Колористичните решения също са разнообразни - от светли пастелни нюанси до ярки, наситени цветове.

Въпреки многообразието в проявленията, романтичният стил има едно обединяващо начало - подчертана женственост на облеклата. Това се постига чрез различни декоративни техники и елементи - рюшове, волани, жабо, богати дантели, ленти, бродерии и т.н. Подчертаният романтичен характер на облеклата налага използването на различни аксесоари - шапки, шалове, дантелени ръкавици, колиета, обеци, гривни, брошки и др. Романтичната дреха може да промени визията, жестовете, маниерите на една жена до неузнаваемост. Тези облекла създават настроение и по-тържествена атмосфера.

Спортният стил се формира в края на XIX век, когато се появява и специалното облекло за активен спорт. Първата дреха, която влиза от спорта в ежедневието, е блузата с поло-яка на френския тенисист Рене Лакост.

Бумът на фитнеса и аеробиката през 80-те години на XX век допринася за изключителната популярност на този стил в наши дни. Огромният напредък на новите технологии при изработването на материи и култът към хармоничното тяло определят спортния стил като неизменна част от гардероба на съвременната жена. През последните десетилетия

ежедневната мода почти напълно се припокрива със спортните облекла. Например, маратонките стават обувки за всеки ден. През този период дизайнери като Бетси Джонсън и Норма Камали пренасят флуоресцентните цветове и тесните еластични костюми за аеробика на дансинга, като те стават неизменна част от диско-културата.

Основното изискване към облеклото в спортен стил е да бъде удобно при активно движение, като това определя формата и материите. Обемно, свободно или плътно прилепнало по фигурата? Използват се леки и еластични тъкани с добри хигиенични свойства - хигроскопичност, водо- и въздухопропускливост. Налага се и изискването да бъдат хипоалергични. Спортната дреха трябва да бъде функционална. За изработката ѝ задължително се използват естествени материали и влакна, като памук, вълна коприна. Цветовата палитра се отличава с яркост, контраст, активност. За удобство се използват множество детайли - джобове, пагони, гайки, колани, а като декорации присъстват нашивки, бродерии, щампи, фирмени знаци, интересни шевове и др.

В съвременната мода спортният стил съдържа в себе си множество *подстилове*. Най-популярните са *деним, сафари, милитъри и т.н.* Широкото разпространение на спортните облекла ги прави подходящи за ежедневието - работа, активна почивка и спортни занимания.

Етническият стил в облеклата е вдъхновен от костюмите в различните епохи и народи - от националните костюми на европейците до облеклото на местното население на Африка, Южна Америка, Азия и тихоокеанските острови.

Съвременното облекло в етнически стил е изпълнено в духа на националните исторически костюми. От тях то взаймства основните си черти като простота и рационалност, удобство и функционалност на формата, многослойност и богата декорация. Използват се традиционни аксесоари - шалове, кърпи, разнообразни украси за глава, бродерии, нашивки, бижута и др.

Облеклото в етнически стил изразява близостта с природата, която толкова липсва в съвременния градски живот. Удобството и

комфортът при носене правят етническите дрехи подходящи за почивка на морето или планината, разходки и екскурзии и са особено предпочитани от младите.

Етно-стилът в съвременната мода се заражда в началото на XX-ти век, когато хората масово се интересуват от национални костюми и народни носии. По тази причина той е познат като *фолклорен*. Първите му прояви са в работите на Пол Поаре. Голямо влияние оказват и представленията на прочутия балети Сергей Дягилев, играещи се парижка сцена, в които се разказват сюжети от руския и източния фолклор.

Облеклата в етнически стил стават особено популярни през 60-те и 70-те години, когато светът е зает от хипи-вълната. „Децата-цветя“ комбинират дрехи от различни части на света като демонстрация на свободния дух и несъгласие с морала на обществото. Дизайнерите, които широко експлоатират темата са Етро, Джон Галиано, Жан-Пол Готие, Кензо, Кристиан Лакроа и др.

В съвременната мода често се наблюдава *смесване на стилове*. Това явление се нарича *еклектика*. Има стилове, които естествено и леко се комбинират помежду си. Така например, класическият стил лесно върви с облекла в романтичен или спортен дух. Умелото съчетаване на стилове позволява много варианти в един гардероб, но с идеята да се запази целостта и хармонията в костюма.

В последно време еkleктиката е трайна модна тенденция. Съчетавайки това, което традиционно се счита за неуместно, се превръща в любим прийом на модните дизайнери. За тях еkleктиката дава неограничени възможности и открива нови хоризонти.

Днес по световните подиуми дефилират модели, облечени едновременно в тънка коприна и груб памук, естествена кожа и „стари“ дънки, претенциозен бродат и строг английски туид. Вълнени якета се съчетават с прозрачни поли от шифон, широки спортни панталони в стил „хай-тех“ с множество джобове се носят с вискозни пуловери по тялото, дънки с бродерии и инкрустации с

камъни. Модата вече не дава готови рецепти, а позволява на всеки смело да експериментира и да избира между различни варианти и в крайна сметка да намери най-подходящите облекла за себе си и така да наложи собствен стил.

Свободата на избора, обаче, крие своите опасности. Човек, незапознат със закономерностите на композицията в облеклото, може не само да не подобри външния си вид, но и да го направи нелеп, дори отблъскващ. Затова прелистването на модните списания не е достатъчно, а е необходимо е да се развие личен вкус. Според дизайнерката Дона Карън „Стилът - това е нещо повече от обикновена дреха, това е езикът на тялото“.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Сидоренко, В.И. (2004). История стилей в искусстве и costume. Ростов-на-Дону
- [2] Йонас, С. (2010). Модата - марки, дизайни, стилове. Хермес, Пловдив
- [3] Пармон, Ф.М. (1997). Композиция костюма, одежда, обувь, аксесуары. Мос-ква
- [4] Cafelato, P. (2004). "Style and Styles between fashion and Grotesque". In The Berg Fashion Library.
<https://www.bergfashionlibrary.com/view/CLOTHBOD/chapter-CLOTHBOD0006.xml> (12.03.2012)
- [5] Cumming, V., Cinnington, C.W., Cinnington, P.E., (2010). The Dictionary of Fashion History. Berg
- [6] Parsons, J. (2010). "Leisure". In The Berg Fashion Library. Sept.
<https://www.bergfashionlibrary.com/view/bewdf/BEWDF-v3/EDch3045.xml> (16.05.2012)
- [7] Warner, P.C. (2005). "The Americanization of Fashion: Sportswear, the Movies and the 1930s". In The Berg Fashion Library.
<https://www.bergfashionlibrary.com/view/TCFAF/chapter-TCAF0009.xml> (10.04.2012)
- [8] Weltersq L., Cunningham, P.A, (eds.) (2005). The Americanization of Fashion: In Twentieth-Century American Fashion". In The Berg Fashion Library.
<https://www.bergfashionlibrary.com/view/TCFAF/chapter-TCAF0005.xml> (01.05.2012)